

ΓΙΑΝΝΟΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ

1. Ἡ ἐξέταση τῶν ἐπὶ μέρους πλευρῶν τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς κατὰ τὴν τελευταία συνάντηση τοῦ Ἀπόλλωνα - δημοσιονομικά, ἰσοζύγιο πληρωμῶν, τιμές καὶ εἰσοδήματα, ἐπενδύσεις καὶ χρηματοδότηση - ἔγινε κατὰ τρόπο πού μᾶς ἀπομάκρυνε ἀπὸ τὴν κύρια ἀποστολή μας, τὴ διαγραφή μιᾶς μακροοικονομικῆς στρατηγικῆς πού σημαίνει ἐπιλογή καὶ ἱεράρχηση στόχων: Πολλοὶ στόχοι συγκρούονται μεταξὺ τους στό μέτρο πού τὰ μέσα πολιτικῆς πού ἀποβλέπουν στὴν ἐπίτευξη ἑνὸς στόχου ἀντιστρατεύονται τὴν ἐπίτευξη ἑνὸς ἄλλου. Γιὰ τὸ λόγο αὐτό μιὰ στρατηγική προσέγγιση τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς ἀπαιτεῖ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἐπὶ μέρους προβλημάτων στὰ πλαίσια ἑνὸς μακροοικονομικοῦ συστήματος ὥστε νὰ ἐντοπιστοῦν ἐνδεχόμενες ἀντιφάσεις καὶ νὰ προκύψουν οἱ ἀναγκαῖες ἐπιλογές.
2. Εἶναι, νομίζω, ἀποδεκτό ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ὁμάδας μας ὅτι ἡ αὔξηση τοῦ πραγματικοῦ εἰσοδήματος τῶν ἐργαζομένων καί, γενικότερα, ἡ ἐφαρμογή τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ μας προγράμματος προϋποθέτουν ψηλούς ρυθμούς αὔξησης τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος. Μὴ ξεχνᾶμε ὅτι, ἀκόμα καὶ ἐπὶ τῇ Ν.Δ., ἡ ἐλληνικὴ οἰκονομία ἀναπτύχθηκε ἀνάμεσα στὶς δύο πετρελαιοακές κρίσεις (1975 - 79) μὲ ἕνα μέσο ρυθμό

49%. Κατά συνέπεια, δέν είναι λογικό οί δικές μας φιλοδοξίες νά είναι χαμηλότερες.

3. Ἡ σημερινή κατάσταση τῆς οἰκονομίας μας δέν ἐπιτρέπει, βέβαια, τήν ἄμεση ἄσκηση φιλοδόξης ἀναπτυξιακῆς πολιτικῆς. Γι' αὐτό νομίζω ὅτι ὅλοι συμφωνοῦμε ὅτι θά χρησιμοποιήσουμε τό 1982 γιά νά ἐξασφαλίσουμε τίς προϋποθέσεις γιά μιὰ τέτοια πολιτική. Τό

✓ 83, '84 καί '85. Συγκεκριμένα οί ἐπί μέρους στόχοι γιά τό '82 εἶναι:

- α. ἐλαφρά ἀνάκαμψη τοῦ Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος καί βελτίωση τῆς παραγωγικῆς δομῆς τῆς οἰκονομίας μας μέσω ἐπιτάχυνσης τῶν ἐπενδύσεων,
- β. συγκράτηση τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐλλείμματος σέ ὕψος ποῦ νά μπορεῖ νά καλυφθεῖ ἀνετα ἀπό ἐξωτερικό δανεισμό, καί
- γ. σημαντική ἐπιβράδυνση τοῦ πληθωρισμοῦ.

✓ Στό σημεῖο αὐτό πρέπει νά ὑπογραμμιστεῖ ὅτι ὁ σημερινός ψηλός πληθωρισμός (τρεῖς φορές ψηλότερος ἀπό τό μέσο πληθωρισμό τῆς περιοχῆς ΟΟΣΑ) ἀποτελεῖ ἓνα βασικό περιοριστικό παράγοντα γιά τήν ἐπίτευξη ψηλῶν ρυθμῶν ἀνάπτυξης γιατί (1) ἐντείνει τήν ἀβεβαιότητα καί ἀποθαρρύνει τίς ἰδιωτικές ἐπενδύσεις, τῶν ὁποίων ὁ ρόλος θά ἐξακολουθήσει νά εἶναι σημαντικός, τουλάχιστον στήν πρώτη φάση τοῦ προγράμματός μας, (2) ὑπονομεύει

τή διεθνή ανταγωνιστικότητα της οίκονομίας μας στο μέτρο πού στόχος της συναλλαγματικής μας πολιτικής θά είναι ή άποφυγή μεγάλων υποτιμήσεων, (3) υποσκάπτει τήν κοινωνική σταθερότητα λόγω των δυσμενών συνεπειών του πάνω στό είσόδημα των άσθενεστέρων κοινωνικών ομάδων καί, ίσως τό κυριότερο, (4) κινδυνεύει νά έξελιχθεϊ σέ υπερπληθωισμό στήν περίπτωση πού ένα έξωτερικό shock (π.χ. μιά νέα πετρελαϊκή κρίση) υψώσει άπότομα τίς πληθωριστικές προσδοκίες*

4. Ένας ρυθμός 3% γιά τήν αύξηση του ΑΕΠ τό '82 βρέθηκε νά ικανοποιεϊ τούς στόχους (α) καί (β). Από τήν άλλη μεριά, ο συνδυασμός μιās σχετικά επεκτατικής πολιτικής μέ τήν πραγματοποίηση των επαγγελιών μας γιά τήν αυτόματη τιμαριθμική προσαρμογή των μισθών καί τής φορολογικής κλίμακας είναι δύσκολο νά συμβιβαστεϊ μέ τό στόχο τής σημαντικής επιβράδυνσης του πληθωρισμού* τό πιθανότερο είναι ότι θά επιταχύνει τόν πληθωρισμό. Είναι, ίσως, χρήσιμο νά υπομνησθεϊ ότι ή αυτόματη τιμαριθμική προσαρμογή των μισθών οδήγησε σέ οίκονομική καί πολιτική κρίση τό Βέλγιο, όπου ο πληθωρισμός είναι χαμηλότερος από τό μέσο ρυθμό του ΟΟΣΑ (6,7% τό 1980) καί όχι τρεϊς φορές ψηλότερος, όπως στή χώρα μας. θά υποστηριχτεϊ ότι ο πληθωρισμός μπορεί νά αντιμετωπιστεϊ μέ ένα αποτελεσματικό σύστημα έλέγχου των τιμών. Κατ'άρχήν, τό πρόβλημα δέν είναι ή

* Η πετρελαιοική κρίση του 79/80 οδήγησε σέ διπλασιασμό του ρυθμού του πληθωρισμού (78:12,5%, 80:24,9%). Αν ο πληθωρισμός εξακολουθήσει νά τρέχει μέ 25%, μιά νέα κρίση μπορεί νά τόν υψώσει σέ 50% καί πλέον.

συγκράτηση, αλλά ή σημαντική επιβράδυνση του πληθωρισμού. 'Επί πλέον, ή μετάθεση όλου του βάρους της αντιπληθωριστικής πολιτικής πάνω στον έλεγχο των τιμών προϋποθέτει διοικητική ύποδομή που δέν διαθέτουμε. Τέλος, οι έλεγχοι των τιμών δέν μπορούν νά αποδώσουν σέ συνθήκες έντασης των πληθωριστικών πιέσεων από τήν πλευρά τόσο της ζήτησης όσο και του κόστους παραγωγής.

5. 'Υπάρχουν δύο τρόποι νά βγοϋμε από τό πληθωριστικό αυτό άδιέξοδο. 'Ο πρώτος είναι ή άπάρνηση του στόχου 3% για τήν αύξηση του ΑΕΠ μέ τήν άσκηση περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής - αύξησης των δημοσίων έσόδων, περιστολής των δαπανών. Μιά τέτοια πολιτική είναι δύσκολο νά εφαρμοστεί ένώ, άν πετύχει, ή επίδρασή της πάνω στον πληθωρισμό δέν πρόκειται νά είναι σημαντική. ή άσκηση περιοριστικής δημοσιονομικής πολιτικής είναι δύσκολη άν ληφθούν υπόψη (α) τό επενδυτικό μας πρόγραμμα που προϋποθέτει σημαντική επιτάχυνση των δημοσίων επενδύσεων· (β) οι άνειλημμένες ύποχρεώσεις μας για αύξημένες κοινωνικές δαπάνες (παιδεία, υγεία, μεταφορές, περιβάλλον, κ.λ.π.)· (γ) ή αυτόματη τιμαριθμική προσαρμογή της φορολογικής κλίμακας· (δ) διάφορες έπαγγελίες μας για φορολογικές έλαφρύνσεις (άναθεώρηση των συντελεστών, άπαλλαγή ορισμένων συντάξεων, κ.λ.π.)· και (ε) ή σημαντική χρονική ύστέρηση στην άπόδοση των νέων φόρων πάνω στην περιουσία καθώς και των μέτρων για τήν πάταξη της φοροδιαφυγής - όταν μάλιστα απομακρύνεται ή ιδέα των άμαχήτων τεκμηρίων.

6. "Ας υποθέσουμε, όμως, ότι κατορθώνουμε να μειώσουμε το δημοσιονομικό έλλειμμα αυξάνοντας π.χ. τούς έμμεσους φόρους, με αποτέλεσμα την παράταση της στασιμότητας. Όπως έδειξε η έμπειρία του 80 - 81, η επίδραση μιας τέτοιας πολιτικής πάνω στον πληθωρισμό θά είναι όριακή, αν όχι ανύπαρκτη. Επί πλέον, η κάμψη της ζήτησης και η μείωση των κερδών που συνεπάγεται η ύφεση θά αποθαρρύνουν ακόμα περισσότερο τις ιδιωτικές επενδύσεις, των οποίων ο ρόλος, όπως ήδη αναφέρθηκε, δέν θά είναι ασήμαντος στην πρώτη φάση της εφαρμογής του προγράμματός μας για τή βελτίωση της παραγωγικής δομής της οίκονομίας.

7. Ο δεύτερος τρόπος για να βγοῦμε από τό πληθωριστικό αδιέξοδο είναι η αποδέσμευση από τήν αυτόματη τιμαριθμική προσαρμογή των μισθών και η υιοθέτηση μιας πολιτικής τιμών και εισοδημάτων.

Όπως ανέφερα και στην εισήγησή μου του Μαΐου (βλ. Παράρτημα, παραγ. 2) η πολιτική τιμών και εισοδημάτων αποβλέπει στό να σπάσει τό φαῦλο κύκλο τιμών - μισθών. θέτει στόχους για τήν αύξηση τόσο των τιμών όσο και των όνομαστικών εισοδημάτων που είναι χαμηλότεροι από τόν τρέχοντα πληθωρισμό ώστε να καμφθοῦν οί πληθωριστικές προσδοκίες και να περιοριστεί η αύξηση του κόστους παραγωγής. Η έπιτυχία της προϋποθέτει:

α. τή συναίνεση των εργαζομένων για τή συγκράτηση των μισθολογικών τους απαιτήσεων και, συγκεκριμένα, σε μιá πρώτη φάση τήν προσαρμογή των όνομαστικών

μισθών τους με ρυθμούς χαμηλότερους από τόν
τρέχοντα πληθωρισμό,

β. ένα αποτελεσματικό σύστημα έλέγχου των τιμών ώστε
νά εξασφαλιστεί ή ραγδαία καί πλήρης ανταπόκριση
των τιμών στο χαμηλότερο κόστος παραγωγής πού θα
προκύψει από τήν κάμψη των μισθολογικών αύξήσεων.

8. 'Η εξασφάλιση του πραγματικού εισοδήματος (δηλ. της αγο-
ραστικής δύναμης) των εργαζομένων αποτελεί όρο για τήν
έπιτυχία μιās πολιτικής τιμών καί εισοδημάτων για τήν
καταπολέμηση του πληθωρισμού καί απαιτεί τήν ταυτόχρονη
πραγματοποίηση των δύο αύτων προϋποθέσεων. Για τό λόγο
αυτό, ο αποτελεσματικός έλεγχος των τιμών έχει κρίσιμη
σημασία. Όπως ανέφερα στην εισήγησή μου του Μαΐου ή
πολιτική τιμών δέν εξαντλείται μέ τήν πάταξη της
κερδοσκοπίας· περιλαμβάνει επίσης τή διανομή των αγροτικών
προϊόντων, τό εισαγωγικό έμπόριο, τούς έμμεσους φόρους
καί τίς επιδοτήσεις, καθώς καί τίς τιμές των δημοσίων
έπιχειρήσεων (βλ. Παράρτημα παραγ. 4). 'Η κυβέρνηση
δέν πρέπει νά διστάσει νά χρησιμοποιήσει, αν χρειαστεί, .
όλους τούς μοχλούς αύτης της πολιτικής, έστω καί αν
μερικά από τά μέτρα πού θα ληφθοϋν (ιδιαίτερα οι έπι-
δοτήσεις, ή μείωση έμμέσων φόρων ή ή καθήλωση των
τιμών των δημοσίων έπιχειρήσεων) προκάλεσαν/διεύρυνση
του δημοσιονομικού έλλείμματος: όσο πιο άυστηρή είναι
ή πολιτική τιμών καί εισοδημάτων, τόσο μεγαλύτερα
περιθώρια υπάρχουν για τήν άσκηση "διακριτικής"

(discretionary) δημοσιονομικής πολιτικής. Ένα πρόσθετο, βασικό, μέτρο προστασίας των πραγματικών εισοδημάτων θά είναι, ασφαλώς, και η αυτόματη τιμαριθμική προσαρμογή της φορολογικής κλίμακας.

9. Ένα έπιχείρημα πού θά άντιταχθεί στην πρόταση για μία πολιτική τιμών και εισοδημάτων είναι ότι η χώρα μας δέν διαθέτει τήν κοινωνική συγκρότηση πού απαιτεί η γενικευμένη αποδοχή στόχων για τίς εισοδηματικές διεκδικήσεις των διαφόρων κοινωνικών τάξεων και ομάδων: ο βαθμός κοινωνικής συνοχής (consensus) είναι χαμηλός ένώ ένας μεγάλος τομέας τής οίκονομίας, οι υπηρεσίες, είναι λίγο - πολύ άνεξέλεγκτος. Όσον άφορά τήν έλλειψη κοινωνικής συνοχής, είναι μία από τίς συνέπειες τής 50χρονης διακυβέρνησης τής δεξιάς και δέν πρέπει νά άντιμετωπίζεται σάν μία σταθερή παράμετρος τής πολιτικής μας ζωής. Η στάση των έργαζομένων είναι συνάρτηση τής συμπεριφοράς τής πολιτικής έξουσίας και μπορεί νά μεταβληθεί έντυπωσιακά όταν ένα κόμμα πού έκπροσωπεύει τά λαϊκά συμφέροντα γίνεται Κυβέρνηση. Από τήν άλλη μεριά, ο έλεγχος του τομέα των υπηρεσιών αποτελεί ένα βασικό στόχο μας, στον όποιον αποβλέπουν τόσο τά μέτρα κατά τής φοροδιαφυγής όσο και η πολιτική τιμών. Γενικώτερα, η έπιτυχής άσκηση μιās πολιτικής τιμών και εισοδημάτων στην Ελλάδα απαιτεί σημαντικές κοινωνικές και θεσμικές προσαρμογές πού, όμως, έντάσσονται άπόλυτα στους γενικούς μας στόχους και τήν πολιτική μας γραμμή.

10. θά ύποστηριχτεί, έπίσης, ότι, έφόσον η αυτόματη τιμαριθμική ή

προσαρμογή τών μισθών έχει παραχρησθεί de facto από τη Ν.Δ., αποτελεστέ πια "κεκτημένο δικαίωμα" που είναι δύσκολο να αποσύρει το ΠΑ.ΣΟ.Κ. Το επιχείρημα έχει βάση αλλά, νομίζω, ότι πολλά εξαρτώνται από τόν τρόπο παρουσίασης της πολιτικής τιμών και εισοδημάτων. Κατ' αρχήν, η πρόταση για τήν υιοθέτησή της πρέπει να γίνει με βάση τήν εξέλιξη του πραγματικού εισοδήματος, δηλαδή της αγοραστικής δύναμης τών εργαζομένων. "Αν π.χ. υπάρχει μια κατ' αρχήν συμφωνία για μια αύξηση της τάξης του 3%, πρέπει να προβληθεί το επιχείρημα ότι είναι προτιμότερο η αύξηση ^{α' 7%} να προωθήσει ^η αύξηση τών μισθών 15% και πληθωρισμό 12% παρά με αύξηση τών μισθών 28% και πληθωρισμό 25%.

11. Είναι επίσης σημαντικό να ένταχθεί η πολιτική τιμών και εισοδημάτων σε ένα ευρύτερο "κοινωνικό συμβόλαιο" που να συνδυάζει τις διάφορες δημοσιονομικές ή άλλες "παροχές" προς τούς εργαζομένους (τιμωριθμική προσαρμογή της φορολογικής κλίμακας, επιδοτήσεις ειδών βασικής ανάγκης, πείξη της κερδοσκοπίας, αύξηση τών κοινωνικών δαπανών, συμμετοχή στη διοίκηση τών επιχειρήσεων, κ.λ.π.) με τη συγκρότηση τών όνομαστικών μισθολογικών τους απαιτήσεων. Νέοι θεσμοί θα χρειαστούν, άσφαλώς για τήν υλοποίηση ενός τέτοιου κοινωνικού συμβολαίου.

12. Τέλος, η πολιτική τιμών και εισοδημάτων είναι και πρέπει να παρουσιαστεί σαν ένα βήμα προς το σοσιαλιστικό δεδομένου ότι θα επιτρέψει στους εργαζόμενους να συμμετάσχουν άμεσα στη λήψη αποφάσεων σε βασικούς τομείς της οικονομικής

καί κοινωνικῆς πολιτικῆς, ὅπως ὁ πληθωρισμός καί ἡ διανομή τοῦ εἰσοδήματος. Μέ τό σημερινό σύστημα οἱ τιμές προσδιορίζονται ἀπό τίς ἐπιχειρήσεις, ἔστω καί ἂν μερικές ἀστυνομεύονται ἀπό τό κράτος, ἐνῶ, μέ τήν αὐτόματη τιμαριθμική προσαρμογή, οἱ μισθοί προσαρτῶνται στίς τιμές χωρίς οἱ ἐργαζόμενοι νά μποροῦν νά παρέμβουν σέ κανένα σημεῖο αὐτῆς τῆς διαδικασίας: ἀποτελοῦν τό παθητικό στοιχεῖο τοῦ συστήματος. Ἡ συμμετοχή τους στή χάραξη μιᾶς πολιτικῆς τιμῶν καί εἰσοδημάτων, ἰδιαίτερα στό πλαίσιο ἐνός κοινωνικοῦ συμβολαίου, θά τοὺς προσεγγίσει ὡς κέντρα ἀποφάσεων καί θά τοὺς ἐπιτρέψει νά ἐπηρρέασουν, μέ ὑπεύθυνο τρόπο, τήν πορεία τῆς οἰκονομίας καί τήν ἐξέλιξη τοῦ βιοτικοῦ τους ἐπιπέδου.

13. Ἡ ἀσκηση μιᾶς πολιτικῆς τιμῶν καί εἰσοδημάτων θά ἀντιμετωπίσει πολλές δυσκολίες, ἀλλά τά ὀφέλη ἀπό τήν ἐπιτυχή ἐφαρμογή της θά εἶναι μεγάλα. Οἱ δυσκολίες ἀφοροῦν τό θεσμικό πλαίσιο καί τόν τρόπο προβολῆς τῆς νέας πολιτικῆς καί πρέπει νά ἀποτελέσουν ἀντικείμενο μιᾶς πολιτικῆς ἐκτίμησης. Τό πρόβλημα τοῦ πληθωρισμοῦ εἶναι πολύ σημαντικό γιά νά δεχτοῦμε, χωρίς συζήτηση, νά πέσουμε στήν παγίδα πού μᾶς ἔχει στήσει, μέ τήν κοντόφθαλμη καί ἀντιαναπτυξιακή πολιτική της, ἡ Ν.Δ.

52

- 5

1

· ... με τούς ιπσούς. ΟΙ ΤΙΜΕΣ

προσδιορίζονται από τό τρέχον κόστος παραγωγής, σημαντικό μέρος τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ τό ἐργατικό κόστος. Οἱ μισθοί προσδιορίζονται ἀπό τό ἀναμενόμενο κόστος ζωῆς πού εἶναι συνάρτηση τῶν τρεχουσῶν καί προσδοκομένων ἀυξήσεων τῶν τιμῶν. Ἔτσι ὁ παρελθών πληθωρισμός τιμῶν προκαλεῖ τόν τρέχοντα πληθωρισμό τῶν μισθῶν πού μεταφράζεται σέ νέες ἀυξήσεις τιμῶν μέ ἀποτέλεσμα τή διαιώνιση τοῦ πληθωρισμοῦ.

2. Ἀντιπληθωριστική Πολιτική

α. Μακροοικονομική Πολιτική

Ἀποβλέπει στή μείωση τῆς πίεσης τῆς ζήτησης πάνω στήν προσφορά εἴτε μέ πράκλση γενικῆς ὕφεσης καί κάμψη τῆς συνολικῆς ζήτησης εἴτε μέ αὔξηση τῆς προσφορᾶς μέσω μιᾶς πολιτικῆς ἐπενδύσεων.

Τά περιθώρια ἐπιτυχίας τῆς πολιτικῆς αὐτῆς εἶναι πολύ μικρά ὅταν ὁ πληθωρισμός ἔχει μπεῖ στή διαδικασία τῆς αὐτο-αναπαραγωγῆς, (momentum); Πρόσφατοι ὑπολογισμοί τῆς Philips curve δείχνουν ὅτι ἡ ἀνταπόκριση τῶν τιμῶν - μισθῶν στίς συνθήκες τῆς ἀγορᾶς εἶναι πολύ χαμηλή.

β. Ἐλεγχος τιμῶν - εἰσοδημάτων

Ἀποβλέπει στό νά σπάσει τό φαῦλο κύκλο τιμῶν

- μισθών. Θέτει στόχους για την αύξηση τόσο των τιμών όσο και των ονομαστικών εισοδημάτων που είναι χαμηλότεροι από τον τρέχοντα πληθωρισμό ώστε να καμφθούν οι πληθωριστικές προσδοκίες και να περιοριστεί η αύξηση του κόστους παραγωγής.

Η επιτυχία μιας πολιτικής τιμών και εισοδημάτων προϋποθέτει:

- I. τή συναίνεση των εργαζομένων για τη συγκράτηση των μισθολογικών της απαιτήσεων και συγκεκριμένα, σε μία πρώτη φάση, την προσαρμογή των ονομαστικών μισθών τους με ρυθμούς χαμηλότερους από τον τρέχοντα πληθωρισμό,
- II. ένα αποτελεσματικό σύστημα έλέγχου των τιμών ώστε να εξασφαλιστεί η ραγδαία και πλήρης ανταπόκριση των τιμών στο χαμηλότερο κόστος παραγωγής που θα προκύψει από τό (I).

Αν πραγματοποιηθούν οι δύο αυτές προϋποθέσεις, τό πραγματικό εισόδημα των εργαζομένων δέν θά πέσει, αντίθετα θά αύξηθει με ρυθμό ανάλογο με τό ρυθμό αύξησης της παραγωγικότητας που, με τή σειρά του είναι συνάρτηση του ρυθμού ανάπτυξης της οίκονομίας.

Όταν ο πληθωρισμός μπει στη διαδικασία momentum,

ή πολιτική τιμών και είσοδημάτων είναι άπαραίτητη για την αποτελεσματική αντιμετώπισή του.

3. Αυτόματη τιμαριθμική προσαρμογή των μισθών

Εισαγωγικά: - Σε μίαν αναπτυσσόμενη οίκονομία οι όνομαστικοί μισθοί αύξάνονται, κατά κανόνα, ταχύτερα από τις τιμές λόγω αύξησης της παραγωγικότητας. Έτσι προκύπτει ή αύξηση του πραγματικού εισοδήματος.

- 'Η αυτόματη προσαρμογή έχει μιά κοινωνική χρησιμότητα σε περιόδους ψηλού πληθωρισμού και σχετικής στασιμότητας για την προστασία του εισοδήματος των ασθενεστερών κοινωνικών ομάδων.

‘Η αυτόματη τιμαριθμική προσαρμογή των μισθών σημαίνει ότι οι μισθοί προσαρμόζονται ανά ταχτά χρονικά διαστήματα με ρυθμό ίσο με τόν τρέχοντα ρυθμό του πληθωρισμού. Χωρίς προκαταρκτική κάμψη της αύξησης των τιμών, τό κόστος παραγωγής και οι τιμές θά εξακολουθήσουν έτσι νά αύξάνονται με ρυθμούς αντίστοιχους με τούς ρυθμούς του παρελθόντος. ‘Αλλά κάμψη των τιμών χωρίς προηγούμενη μείωση του κόστους παραγωγής είναι εξαιρετικά δύσκολη, αν όχι αδύνατη, χωρίς ένα έκτεταμένο σύστημα ελέγχων πού προϋποθέτει

ή αυτόματη τιμαριθμική προσαρμογή θά οδηγήσει στη διαιώνιση του ψηλού πληθωρισμό που μας κληροδοτεί ή Ν.Δ. Με άλλες λέξεις: 'Η αυτόματη προσαρμογή νομιμοποιεί τή διαδικασία momentum που, όπως είδαμε, αποτελεί τόν κύριο παράγοντα του πληθωρισμού που γνωρίζει σήμερα ή οίκονομία μας.

Ένας πρόσθετος κίνδυνος, τής αυτόματης προσαρμογής προκύπτει στην περίπτωση ενός έξωτερικού shock, όπως ή χειροτέρευση των όρων του έμπορίου που ισοδυναμεί με απώλεια εισοδήματος προς τό έξωτερικό. Στην περίπτωση αυτή, ή αυτόματη προσαρμογή σημαίνει απόπειρα πλήρους μετακύλισης τής απώλειας εισοδήματος προς τόν επιχειρηματικό τομέα που, όμως, θά αντισταθεί αύξάνοντας τίς τιμές καί έπιταχύνοντας τόν πληθωρισμό.

4. Στοιχεΐα μιās πολιτικής τιμών

A. Διαρθρωτικά μέτρα

α) Πάταξη τής κερδοσκοπίας

- Σύσταση κατάλληλα έπανδρωμένης υπηρεσίας.
- Καθιέρωση κριτηρίων υπερβάλλοντος κέρδους.
- Αναθεώρηση νομοθεσίας - αυστηρότερες κυρώσεις, ποινικές κυρώσεις σέ όρισμένες περιπτώσεις.
- Συστηματικός έλεγχος τιμών βασικών προϊόντων - δειγματοληπτικός έλεγχος στα

β) Διανομή αγροτικών προϊόντων

- Δραστικός περιορισμός του ρόλου των μεσαζόντων με ενίσχυση και ανασυγκρότηση των γεωργικών συνεταιρισμών.

γ) Εισαγωγικό εμπόριο

- Σύστημα εισαγωγών "έκτακτου ανάγκης" σε περίπτωση στενοτήτων στην αγορά.
- Παρακολούθηση των διεθνών τιμών βασικών εισαγομένων προϊόντων ώστε η προμήθεια να πραγματοποιείται με ελάχιστο κόστος.

Β. Δημοσιονομικά μέτρα

α) Έπιδοτήσεις, μείωση έμμεσων φόρων σε είδη βασικής ανάγκης.

β) Τιμολογιακή πολιτική δημοσίων επιχειρήσεων.